

HRVATSKA RIEČ

Predplatna ciena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probčna pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petiti redak ili po pogodbi. — Ne frankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Stranka prava.

Dok mi u Dalmaciji radimo, da stranka prava bude jedna, dok mi amo pripravljamo sve, što je potrebno da do tog jedinstva dodje čim prije, dok je amo kod nas, može se reći, sve gotovo za jedinstvenu organizaciju svih pravaša, dotle u Banovini pravaši se sve to više ciepuju.

Do sada su u Banovini obstojala u glavnom dva pravaška tabora, od četvrtka ih ima najmanje tri, jer ima tamo sada još skupina, koja se okuplja oko tri Starčevića, Starčevića, koji su se svi od Franka odelili. Oni će izdavati svoje glasilo i okupljati pravaše, koji ne odobravaju pravac i „rad“ Dra. Jozefa Franka u stranci, u narodu.

Ovaj čovjek je političar, koga neki držahu pustolovom, dok mu se drugi diviše, a stalno je, da je on za stranku prava koban, jer ju je vodio od jednog do drugog poraza, od jednog do drugog poniženja; stalno je, da je tudjinac i da mu mnogi ne vjeruju i da ga drže orudjem tudjinskih vlada; stalno je, da je on u stranci uvijek bio kamenom smutnje i da većina pravaša nisu nikad mogli trpiti, da im on bude na čelu stranke.

Ovaj tudjinac, prisiljen od raznih okolnosti, a najviše svojim nedječnim mešetarenjem, onomadne se odao ledio sa vodstva stranke. Vodstvo je bilo povjerenje Starčevićima, ali Frank je proti zadanog rieči ometao njihov rad, tako da je došlo do preloma: S jedne strane Starčevićanci, s druge Frankovci. S jedne strane otačbenici hrvatski, s druge mešetari sa hrvatskim otačbeničtvom. S jedne strane Hrvati, koji drže do svog ponosa i do svoje domovine, s druge oni, koje je Frank ili zaslepio ili uzdrži.

Ovaj prelom u Banovini odavna se pripravljao. Sukobi su odavna na redu. Utišavalo ih se, ali opet su izbijali na javu. Za pomiljivo motrioca nije bilo teško predviditi ono, što se zadnjih dana dogodilo. To je bilo očekivali, jer nije to plod osobnih pitanja, nego drugačijeg, oprečnog shvaćanja ciele naše narodne borbe za oživotvorenje ciljeva stranke prava. Starčevićanci su odavna bili nezadovoljni načinom i sredstvima, kojima se je stranka služila pod predsjedništvom Dra. Jozefa Franka, osobito posljednjih godina. Oni su tomu htjeli doskočiti novim predsjedništvom. Ali Frankovi pristaše i sumišljenici činili su sve moguće, kako bi se osujetio rad nove predsjedništva, koji je išao za tim, da u svim težkim vremenima bude hrvatski narod barem proti vanjskim neprijateljima složan i jedinstven u obrani svojih svetinja.

Tako govori izvjava Starčevića, a i bez toga zna se, da je Frank htio u Banovini ići na ruku Wekerlu i Magjarima, podržavajuć bratovljajsku borbu. Dakle Frank je htio da Hrvati ne budu složni proti vanjskom neprijatelju, nego pače on je nastojao, da jedan dio Hrvata bude služio orudjem tudjinaca proti svojoj braći, proti sebi, proti narodu. Tomu su se opirali otačbenici kova Starčevića, Pavelića, Peršića itd.

Opirali su se, ali uspjeti proti Franku nisu mogli, jer je on bio gospodar lista i jer je imao oko sebe četu od njega uzdržavanu i od njega podignutu, koja mu se, i ako gao dobrim delom u duši mrzi, mora pokoravati što iz neznanja, što iz zanešenosti, što od potrebe.

S ovim četam pravaši nisu mogli sporazumno raditi, jer to nije dopustio Frank, koji je imao i ima obveza prema magjarskim vladama i prema Wekerlu, koji te vlade postavlja. Teški su dani nastupili za Hrvate i za njihovu domovinu Hrvatsku. Tko nije slipep, vidi, da Magjar hoće da skući hrvatski narod pod svoje igo; da je Magjar za to postavio Raucha; da je za to odgođen sabor; da za to nastaju progoni i igra sa veleizdajnicima.

Tko nije slipep, vidi, da u ovim časovima mora cieci narodu biti kao jedna vojska, ako hoće da održi navalu i da spasi svoj politički život.

Radi toga ne može se nego s odobravanjem pozdraviti korak Starčevića i drugova, jer oni, prema njihovoj izvjavu, u današnjim težkim okolnostima hoće najprvo da narod bude složan proti vanjskom neprijatelju. Onda oni hoće, da se i njihova stranka bori proti vladavini baruna Raucha, koji nije ban hrvatski, nego pandur magjarske vlade u Hrvatskoj. Oni, kao stranka, osudjuju svako približavanje svojih pristaša u akciji baruna Raucha, te osudjuju držanje Kršnjavoga. Što se tiče veliko-srbske propagande, stranka u tomu ne bi smjela viditi nego manevar, kako bi se jedan dio pučanstva kraljevine Hrvatske odbio od borbe i za ono malo prava, što nam je još preostalo. I napokon nisu pravaši zvani da budu ničijim orudjem ni onda, kad bi ta propaganda u istinu obstojala, jer „u koliko ta propaganda škodi u interesu dinastije i monarhije, bit će suzbijena onim časom, kako se budu pošivala i povratila sva historična i narodna prava kraljevine Hrvatske“.

Ovako kao su progovorili Starčevići i drugovi, govorila je uvijek stranka prava, jer je njezin zadatak uvijek bio, da radi za svoj narod, za svoju domovinu, a ne da služi sredstvom tudjincu. Tudjinac neka povrati našem narodu njegova prava, a dok to ne učini, svim Hrvatima je dužnost protiv njemu boriti se.

Ali proti veleizdajnicima?! Smiešno, kao da i Hrvati nisu takovima smatrani, kao da Wekerle nije pravaški program proglosio veleizdajničkim, kao da narod bez svoje države može imati veleizdajnika i kao da Hrvati nemaju drugih briga, nego da se na uhar tudjincu medju sobom kolju!

Stranka prava i ovim zadnjim prelomom odgovorila je vlastodržcima i njihovim zakulisnim intrigam i svim mešetarima narodne časti i koristi kako su zaslužili. Bolji dio stranke prava osudom Franka i Kršnjavoga osudio je svu onu gnjusnu igru, koja se plela u Hrvatskoj na korist tudjinca, raztrgani su oni okovi, koji su stranku prava sapinjali u njezinom radu ove dvie tri zadnje godine, otvoreni su oni putevi, koje je zloduh bio zatrpao: stranka prava ponosno može opet krenuti svojim putem, koji vodi oslobodjenju Hrvatskog naroda.

Nastupa čas ujedinjenja svih pravaša, kao da providnost, koja bdiše nad našim narodom, sama vodi brigu nad strankom prava. Razdvaja se ona da se očisti, da se oslobodi od živalja, koji su se u nju bili uvukli, da ju izrabe u svoje nečiste svrhe. Razdvaja se, lomi se, da od sebe odeli, što njoj ne spada, da na svietlo sunca izjde ono, što je njezina suština, snaga, jezgra, srčika. Kao kad radnici lome ogroman kamen, da iz njega izvade prvi leme kamen, tako i stranku prava sinovi hrvatskog naroda drobe, da ju oslobode živalja, koji u nju ne spadaju, koji ju sapinju. I već se vidi prvi oblik stranke prava, stranke naroda hrvatskoga oslobodjene od svih tudjinskih upliava. Već se vidi stranka oslobodjena, pročišćena, koja će zasjat kao alem kamen u narodu našem; stranka, koja će prednjačit svim drugim i predvoditi cieci narod k svom uzvišenom cilju.

Radi ovih uzroka prelom Starčevićeve stranke prava u Banovini znači ono isto, što i pripuljanje pravaša u Dalmaciji. Isti je to događaj, samo pod drugim oblikom: amo se pripuljamo poslie razdobljenja, onamo se drobe da se prikupe. U jednom i drugom slučaju znači to, da sinovi naroda hrvatskoga hoće da uzpostavte stranku prava jednu, jaku i cjelokupnu, slobodnu od svih tudjinskih utjecaja. Bez preloma u Banovini, bez oslobodjenja stranke od tudjinskih mešetara valjda ne bi bilo moguće doći do jedinstva stranke. Poslie preloma to je pitanje samo kratkog vremena, pitanje, koje će i po sebi sazoriti širom svih hrvatskih zemalja.

U ovom osvjedočenju pravaši Dalmacije mogu pristupiti započetom djelu ujedinjenja, uvjereni, da izpunjavaju jednu od najvećih domorodnih dužnosti. Oni u času, kad neupućeni misle, da je stranka prava na umoru, istu pođihu na nov od mnogih neočekivani život, život djelovanja i pravog napredka hrvatskoga, život budućnosti hrvatske.

Politika i c. k. pošta.

Priļepnice za preporučena pisma i zamotke, koji se predaju dalmatinskim poštama na odpremu, označene su imenom naših gradova i mjesta izključivo u talijanskom jeziku. I u brzajavnom prometu rabi se službeno samo talijanska nomenklatura. Pisma, koja se neposredno na parobrodu u poštu predaju, pribilježuju se žigom, koji ima izključivo samo talijanski tekst. Za upravu c. k. austrijskih pošta ne postoje naprosto hrvatska imena naših gradova, ona ih, unatoč opetovanih prituzaba, sveudilj perhorescira.

Kad čovjek taj postupak promatra, čini mu se, kao da Dalmacijom vlada — Italija. Ni ova se kraj razbudjene narodne svijesti ne bi danas usudjivala, da podržaje nomenklaturu à la Sign, Obbrazovo, Demis, Bencovaz i slične, blegzarje i nakarade.

Nije ovo prvi put, što se u našoj javnosti upozoruje na ovu anomaliju, ali se nadležni krugovi prave nevjesti. Oni su, kako izgleda, vješti samo u tom, kad narodu hrvatskom treba činiti krivo. Neka se nitko ne čudi oštrini ove izreke, ta facta loquuntur i u ovom slučaju. Mi pitamo samo gospodina ministra trgovine: kako dugo on zapravo kani podržavati takova izkušavanja Hrvata u Dalmaciji?

P—C.

Radnička Zadruga u Šibeniku.

Plemenita misao o ustanovi „Radničke Zadruga“ u Šibeniku eto je već oživotvorena. U nedjelju u jutro u dvorani mjestnog „Hrv. Sokola“ obdržana je utemeljiteljna skupština ove zadruga, koja je uspjela preko svakog očekivanja.

Uspjeh skupštine od nedjelje dokazuje, da je naš radnik vrlo dobro uvidio svu korist, svu blagodat svoje zadruga, dokazuje, da je poziv onih, koji su ovu plemenitu pomisao potakli, našao spremnog i iskrenog odaziva u svakom našem radniku, dokazuje, da je naš radnik sa zanimanjem i razumievanjem pratio cieci razlaganje našeg lista o potrebi i shodnosti „Radničke Zadruga“.

S toga smo osobito zadovoljni i veseli, što danas možemo da zabilježimo uspjeh krasne skupštine od nedjelje, na koju je pristupilo do tristoćine naših radnika.

Skupštinu je otvorio g. načelnik i ujedno predsjednik promicateljnog odbora Dr. Krstelj, te je u vrlo liepom, sočnom govoru predstavio prisutnima cilj, zadatak i sve koristi „Radničke Zadruga“, podržavajuć svoje razlaganje konkretnim činjenicama o napredku i o uspjesima sličnih zadruga u drugim krajevima naše domovine i van nje. Potanko je napomenuo sve, što je radnicima članovima „Zadruga“ potrebito znati za vršenje njihovih zadrugarskih dužnosti i za uživanje njihovih zadrugarskih prava. Slika koristi i blagodati radničkog udruženja bila je u govoru Dra. Krstelja podpuna, tako da su njegove rieči oćito dopirale k srcu i razumu svakog prisutnika, koji su s odobravanjem i sa zadovoljstvom slušali istinu i razloge.

Poslie govora Dra. Krstelja počelo je odmah upisivanje članova u „Zadrugu“. S osobitom radošću konstatujemo, da je broj upisanih članova odmah tu na skupštini dosegao do tristoćine, a pošto nisu svi prisutni bili, i pošto su mnogi i mnogi poslie skupštine izrazili želju, da budu upisani, nema sumnje, da će broj „Zadruginih“ članova kroz vrlo kratko vrijeme nadmašiti 400.

Nakon upisivanja predsjednik skupštine Dr. Krstelj daje članovima odmor, da se dogovore i sporazume glede izbora uprave.

U upravu bila su jednoglasno izabrana sliedeća gospoda:

Kažimir Pasini, predsjednik; Ivan Bergnoci, podpredsjednik; Marko Belamarić, blagajnik; Vladimir Kulić, tajnik. Odbornici i zamjenici u upravu: Mrndje Ante, Marenzi Petar, Kužina Joso.

Za tim su odmah bili izabrani i lakodjer jednoglasno članovi časnog suda i pregleda-lackog odbora, i to u časni sud gospoda

Meichsner pl. Vjekoslav, Stegić Grgo i Colombo Tomo, a u pregleda-lacki odbor gg. Dušan Rapo, Frano Škoton i Jakov Cinotti.

Nakon ovih izbora obavljen je izbor pouzdanika za svaku radničku struku. Kao takovi izabrani su sliedeći: a) za zidare: Trifoni Rudolf, Čičmir Krste i Sekulić Jovo; b) za drovdjelce: Vrļević Špiro i Cinotti Narciso; c) za postolare: Angelichio Ive, Maritić Stipe i Roša Niko; d) za pekare: Protega Marko i Tarle Šime; e) za kovače: Fulgosi Ante i Lušić Našte; f) za slagare: Uduć Josip; g) za limare: Krsto Colombo; h) za bojadisare: Fulgosi Šime; i) za mesare: Šare Stipe; j) za bačvare: Kužina Dinko i Matković Vice; k) za rudare: Zaninović Ive Matin i Živković Mate; l) za kočijaše: Ivo Bogdan pok. Tome i Šime Barbača Nikin; m) za radnike kod Steinbeissa: Marko Drezga i Krste Jurić Dunkin; n) za radnike u Crnici: Pere Blažević i Jakov Baljak pok. Jure; o) za podkopače (minadure): Bajica Ante pok. Mate i Lovro Knežević pok. Jure.

Svim prisutnim članovima bio je podjeljen pravilnik „Radničke Zadruga“ u Šibeniku.

Poslie toga gosp. Kažimir Pasini na ime izabrane Uprave zahvaljuju prisutnima na povjerenju, kojim počastiše izabrane ljude, te u ime njihovo i svoje obriče, da će se svi što zdužnije odazivati svojim dužnostima, i da se nadaju, da će ih u tome izdašno podpomagati svi članovi, čijom slogom, jednodušnošću i tačnim vršenjem zadrugarskih dužnosti bit će jedino moguće polučivati znatne i trajne uspjehe. „Radnička Zadruga“ u Šibeniku mora da dokaže, kako se razumim, nesebičnim radom i nastojanjem, i kako se slogom i ljubavlju može postići i ono, što inače izgleda nemoguće. A da će tako biti jamče ljudi, koji su u upravu izabrani i koji ne će sustati, da „Zadrugu“ podignu do dostojne visine, da bude odgovarala svim savremenim potrebama našeg radništva; jamče za to i svi njezini članovi, koji danas oduševljeni u nju pristupile, osvjedočeni, da im u zadrugi, u slozi, u okupu mora bit liepše i bolje, nego li u razštrkanosti i u zanemarenosti.

Cieci skupština pozdravi na to Upravu gromkim poklikom: Živjela!

Govorili su zatim radnik Uduć i učitelj J. Karadjole. Prvi je kao radnik i izkusnan čovjek naveo sve razloge, koji vojaju za radničko udruženje, i izrazio svoje začuđenje, kako se kraj tolikog broja radnika nije u Šibeniku već odavna pristupilo radničkoj organizaciji. To je znak, da su ljudi, koji su prije bilo na upravi grada i koji su bili pozvani da šite obće interese, jednodušno spavali ili da su radili samo za svoju korist, za svoj interes, a znak je, da je do sada na žalost i radnik u Šibeniku bio za sebe nemaran. Sad je eto bolje. Ljudi plemeniti i zauzeti za obće dobro pozvaše evo danas radnike na okup, i radnici se odazvaše. To je sreća za radničku ruku. Gdje se je god radnik združio, organizovao, tamo je i uspio da sebi obezbiedi i poboljša ustanak. Navajda Uduć na to razna mjesta u Banovini, gdje je organizacija radnicima doniela velike koristi. Svršava željom, da „Radnička Zadruga“ u Šibeniku okupi sve radništvo u jedno kolo i da bude cvala i napredovala, ključni njezinoj upravu: Živjela! Svi se jednodušno odazvaše pokliku.

Gosp. J. Karadjole napominje, kako će „Radničkoj Zadrugi“ bit zadaća briniti se ne samo za materijalno, nego i za moralno dobro njezinih članova, pa za to predlaže, da se u „Zadrugu“ zavedu večernji tečajevi za pouku radnika analfabeta, i da se ta pouka povjeri učiteljskim snagama.

Predlog je oduševljeno pozdravljen i jednoglasno prihvaćen.

Pri koncu je g. K. Pasini još jednom zahvalio prisutnima na liepome odazivu, a onda proglosio skupštinu zaključenom, na što su se članovi razišli zadovoljni, da je ustanovom „Radničke Zadruga“ u Šibeniku učinjen prvi korak i otvoren put boljitku i napredku radničkog našeg staleža.

Nestašica povrća.

Nijedan grad u Dalmaciji ne čuti nestašicu povrća svake vjisti, kao što je čuti grad Šibenik.

I ako danonice dolazi povrća iz Trogira, Kaštela, Zadra, Gorice i Italije, to ipak ne zadovoljava dnevnom potrošku, što ga Šibenik danas traži.

Zelena hrana jako je potrebna za ljudsko zdravlje, s toga nije nikakovo čudo, da i najprostitiji radnik žudi malo zelenja, da prismoči, ako ne drugo ono dvi girice (gavuna) za večeru. Ova hrana mu je najzdravija, a u isto doba i najjeftinija. Mi smo lanijske godine o predmetu pisali i uprli smo prstom u naše majke i naše djevojke težačke ruke, ali rekbi, da su našo rieči ostale glas vapijućeg u puštinji, jer eva vidimo, da mi u ovom pogledu nazadujemo, a ne napredujemo.

Zaludu nam je vikati na vladu, da ona dopušta uvoz inostranog povrća i voća, zaludu je govoriti protiv onome i ovome, kad se uvoz povrća u našu zemlju, a osobito u naš Šibenik, sam od sebe, kao neka nužna naméce.

Demagoška razmahanja samo su onda korisna, kad se u jednoj zemlji, u jednom gradu nalazi sve ono, što može da stane na put onome, što se preporuča, ali dok toga fali, moramo se pokoravati onoj moći, onoj sili, koja ko naravna posljedica nerada, otvara širom vrata radnoj ruci, ma otkud ona dolazi. Doduše časovito može nastati zastoj, ali taj je samo kao predteča onoga, što za tim sledi.

Kad dodju k nama puni brodovi talijanskog povrća, tad eto vike na obćine, na lučki ured, na poglavarstvo, zašto to dopušta? Ostavama na stranu internacionalni zakon i internacionalne ugovore, ali ponajbolji zakon jeste za nas prirodni zakon, a taj je, da naš grad željan zelene hrane, u malo dana, a da ne rećemo u malo sati pokupuje sve i naš Talijan donio je brot krad zelja pod naš grad, a odvezao je kući preko Jadrana brod ako ne drugo ono bar pun helera.

Svi to vidimo, svi smo danonice svjedoci ovoga, ali nikome da li palo na pamet, da upita, kako bi se ovome moglo doskočiti?

Što je pako još žalostnije jest to, da znamo svi kritizovati rad ove ili one vlasti, a ne znamo udariti se sami u prsa i reći: Ovo je naša krivica; ovo je krivica naših majka i naših kćeri. Nismo pozvani da u zaštitu nikoga uzimljemo; nismo pozvani da nikoga ne branimo, ali danas nek nam bude dopušteno reći, da u pogled povrćarstva u našoj zemlji učinjeno je sve ono, što se je moglo učiniti, a samo naša lienosť, u prvom redu nehaj i nemar naših žena i djevojaka je kriv, da u ovom pogledu nismo napredovali.

Nije dosta da vlada, preko svoje poljodjelske poslovonice otvara nabavu pravog povrćarskog sjemena najboljih vrsta; nije dosta da „Kotarska gospodarska zadruga“ radi sve moguće, a i radila je u ovom smjeru; nije dosta što talijanski prodavači povrćarskog sjemena dolaze u naše krajeve i pune svoje tobole, nego još imamo knjige napisanih pučkim slogom, ukrašenih sa svim mogućim slikama, kao što je ona Ožanićeva. Pa što sve ovo pomaže? Naše mlade majke, naše težačke djevojke, kao da za to i ne znadu.

Iz Račišća na Sv. Iliju.

Sudbina me od najranijeg djetinstva dovela na ubavi Pelešač. Orebići i sve oko Orebića lepo i pitomo, a Sv. Ilija kao da je kruga svemu.

Uvijek čeznem za uzvišenim, a visočine uzdižu duh. A Sv. Ilija svjed mi pred očima, pa kako ne poželim da se na nj popnem! I vaka da htjedoh, ali se moja želja tek ovoga puta izpunila.

Još mi je puna glava onih liepih priča o vilama, što tako kolo igraju; o tintinlinima, o o tajinstvenim bunarima. Sjećam se liepo onog čudnog stanja duše, kad sam slušao on priču, kako je vila bila pozvala pastiricu, da joj čička svilene vjasti, iz kojih je biser padao, a ona se na svoju nesreću prepala kozjih nogu u vile. Ala straha i želje, kad bi mi pričali o malim, bezaltnim tintinlinima, što mahinjaju za priklama (uštipcima). Oh, da mi mu je bilo ukrasti crvenu kapicu, da me usreći — da mi nu rećem: „Iz mora, ne iz suha“; ali kako bih opet od straha! A kako sam pak želio „kalamitu“, da mi odredi bunar pun zlata, jer inače valja stati daleko od tih bunara, da ne otvoris onaj s vodom, ili, što bi još daleko gore bilo, sa zmijama!

A koliko sam puta s jednim Ninom po ruznu vremenu s gornjeoga gledao u magli zavijen vrh, da barem iz daleka ugledamo koje od tih krasnih tajinstvenih bika. Tence ne bismo željeli ni iz daleka, ali vile i tintinli! Gledasmo i „za Kablom“, gdje da je omiljeno ročište vila, ali opet

Tko je ovom kriv? Je li obćina, je li poglavarstvo? Je li vlada. A ne! Krive su naše majke, krive su naše djevojke. To hoćemo da i dokažemo.

Tko je bio naučan prošetati se svako jutro po našem zelenom trgu, a i u predvećerje nazad 25 do 30 godina, divio se je vidjeti, u onim krasnim sprtvama i vidarcima toliko zelja, salate, rajčica, špinjače itd., koje bi naše mlade majke iz Varoša, Gorice i Crnice donosile. Uz mladu majku sjedila je i naša curica, ućeć, kako se mora zelen prodavati, čistiti i liepo namještati.

Ono je bilo blagoslovljeno doba. Ono je bilo doba, za kojim moramo samo uzdisati, jer radnih ruka naših starinskih majka mi više nemamo. Mnoge i mnoge obitelji u našem gradu imaju da zahvale svoj napredak samo svojim starim majkama, jer su ove bile stupovi, oko kojih se je vrtio danonični smok i danonična prehrana za cielu obitelj.

Naše djevojke, naše mlade majke, zapustile se svoje vrtove izpred kuće, te danas su oni posijani žitom, riedko bobom, a što je obćenito, gdje je prije bila svakovrstna zelen, tamo danas trava raste. Ova zapuštenost vrtova oko kuće i u blizini grada, kriva je nestašića povrća u našem gradu.

Otrag godina čovjek bi uživao prošetati se do „Propada“ do današnje klionice, kad bi vidio onako divno uređene ljičice na kojima raste svakovrstna zelen, po kojima stara majka amo tamo svojim lašunim čepka. A danas? Stare majke izumrle, a mlade se ne naućile i eto ti zla.

Tko je ovom kriv? Doduše razni uzroci, a mi ćemo navesti samo neke.

Tko što nije naućio, taj i ne zna. Tako ti je i u ovom. Pučka škola mjesto da odgaja naše djevojke i upućuje ih praktičan život, ona ih odgaja više da postanu idealne žene, nego li praktične majke.

Naravno je, da tome nastavnice nisu krive, već nesretni sistem, koji je tu i kom se one za nevolju moraju pokoravati. U školi naše djevojčice težačke ruke sve uće, a samo ne ono, što je najnužnije i što je svakoj neobhodno potrebitno, a to je praktično kućanstvo. Kad je naša težačka djevojčica ostavila školu, ona je dobro upućena u čitanju i pisanju, a i iglica joj je mila. Naućila je, da treba uvijek prste držati čiste, pak kako ona smije, da ih u zemlji zablati?

Treba ipak nećemu se posvetiti, jer otac neda za vrpce, traveršicu, prometaču itd.

E, ta nije druge, treba poći na kape. Šest, sedam sati u jutro valja se opremiti k meštrovici i cio dan tu kućiti za izbiti 30—40 para. Ali narod dobro veli „Iglia gladnica“. Nije li istina, da bi ova 30—40 para mogla naša težačka djevojčica izbiti u pol sata, kad bi radila svoj vrt oko kuće, kad bi i sama jednu liju posijala povrćem ma koje vrsti?

Koliko bi povrća bilo na našem trgu, kad bi ono 100 kaparica, što rade u g. Matavulja, ono 50 do 60 što rade kod g. Jadronje, a da ne napominjem druge, doniele svaka svoju konistricu, svaka svoje vidarce na trg sa povrćem? Reći će nam se, da neke, to i danas rade. Jest istina, ali to u tako maloj mjeri, da nije vriedno ni da se uzme u obzir. Za naše djevojke težačke ruke još vriedi onaj stari prikor: „Svak

ošta. Pitali smo se, kako mi ne možemo da vidimo, kad su već toliki i tolike vidili, no ne znali ugrabiti prigodu. I više bi nam se puta pričnilo, da se nešto u maglovitoj gori zabiljeilo; no napokon se uvjerismo, da nije svakomu dato da vidi. Nije se svak rodio u košuljici! A obćino, koga sreća prati, ne umije da je ngrabi, a drugi zaludu trči za njom.

Požalih, što su sagradili put do vrha, tko zna u koje svrhe, da mi ne bi uzemirivali svetu samocu, te tih vilinskih stanove; pa i tamjan, činilo mi se, da će im smetati... Sv. Ilija nije vile ono, što je bio — mišljah. A bilo gore sila ljudi, žena pa i djece: svi pričaju o crkvi, vidiku, ravnicama, o studeni na vrhu — naprosto kao o drugom svietu.

I ja se s moja dva-tri prijatelja od više godina spravljamo i dogovarano, ali naši dogovori nikad kraju, a liene se noge ne miću. No nije bila baš uvijek lienosť po sriedi, kad jedan drug zaposten, kad drugi zaprićen, kad se ja ćutio nerazpoložen i mlohav od samocu i ljeta, kad opet vrijeme ne dalo — i tako se nikad ne dogovorismo, kó ni seljaci za kišu. I ovog nas puta u zadnji čas izdao jedan drug, pa nas stao moliti da odgodimo, ali ja i Niko nikako; osobito ja ne bih bio na to pristao, kad mi do koji dan trebalo seliti: činilo mi se, da ne ću imati mira, dok ne dotaknem kipove sv. Ilije i Pantelje — pa ni u grobu, nego da bi i mrtav pošao da zaigram s vilama.

Je li moja kćer, pak i samo žarko sunce, jer i ono grane prije nego ona ustane“.

Nećemo ovim reći, da naše djevojke ništa ne rade, ali nam budi dopušteno uzvrditi, na ne rade u onome pravcu i onako, kako to domaće gospodarstvo od njih zahtjeva.

Kuća ne leži na zemlji, već na ženi, veli narodna poslovica, te dok muž drži jedan čošak kuće, žena mora da drži tri. Ovo se naravno ne odnosi na nutarnji red i razpored u kući, već na čitavu kućnu ekonomiju.

Naše majke, naše djevojke treba da shvate zeman u kom se nalazimo, treba da promisle, da je danas skućpa velika, a kućne potrebe da su još veće, te da su i one pozvane, da rade, da nastoje iz petnih žila, kako bi podigli ekonomično stanje kuće svoje, a da ne pada sve na mužkare. One to mogu učiniti, samo ako hoće i uzhitju slediti primjer naših starih majka.

Uredite dakle svoje vrtove oko kuća i u blizini grada, zavrnute biele rukave, ćepkajte ljičice, zalijte posijano povrće, pak eto koristite, kući, eto vama, a i gradu, koji ne će oćutiti potrebu, kao što ćuti zdrave zelene hrane.

Što bi rekle naše stare majke, kad bi mogle ustati iz groba i kad bi vidile, da se na našem zelenom trgu prodaje n. pr. zelje na kilogram. Prikor njihov pao bi na same mlade majke i djevojke naše, a kako bi se mogle opravdati?

Nema izprike, jer sve su same doskoćice. Ruke dakle na posao i prikoru biti ne će.

V. B.

Naši dopisi.

S poljićkog Gradca, na Jurjevo.

Danas je bila prva redovita godišnja skupština poljićkih sela negdašnje Knežije. Sva su sela došla pod barjaci. Bilo je na okupu do 1000 Poljićana i Poljićka. Posle svećane mise, koju je praćio poljićki tambraski zbor iz Jesenica, skupština je trajala blizu dva sata. Predsjedao je Kapić, Promicateljni odbor položio je račun godišnjeg djelovanja. Govornici Kapić, Ivanišević, Lućić, Novaković, Juginović i Perić izmili su sve, što bi imala Poljica da stave u djelo, iza kako uzsliedi previšnja sankcija za ustanovljenje poljićke obćine. Jednoglasno i popraćen burnim „živio!“ pojedinim bio je izabran odbor od 36 lica da izradi osnovne i pravilnike, te poradi: o utemeljenju bratovštine sv. Jurja za vjeru i prosrvje, o proširenju „Pavić-zaklade“ u prosvjeto-koristionne svrhe, o zasnovanju 4 novih seoskih blagajna i više pučkih seoskih škola, o poljodjelsko-težačkoj udruzi, o namaknuću još jednog većeg parobroda, o sielu nove obćine u Prieku i oćuvanju okolice za poljićku trgovačku naselbinu, o mirovnom sudu, dokinućem osobito seoskih i plemenskih parnica itd. U odboru su birani ljudi, koji će raditi i izraditi, što im upravo odbora dodiel. Jamče nam njihova njihova imena. Evo ih samo nekoliko: A. pl. Pavić, bivši podnamjestnik; zast. Ivanišević; načelnik Dr. Mihajlović; kanonici Gojsalić i Banić; prof. u mir. Pivčević; gimn. profesor Bašić; J. Kapić; B. Vojnović, činovník na režiiji duhana; bivši omiški načelnik i velepriz. Novaković; župnik veleposj. Milićević; velepriz.

Baš da ćemo iz kuće, eto mi „kumpara“ iz Korčule. Bio bih pregorio veliku stvar, da smo odputovali nekoliko časa prije. Mio mi je, cijenim ga i ćastim, pa kako da ga ostavim sama! Da sam bio sam, i ovog puta odgodih putovanje, ali moj ti Niko malo istinom, malo dopuštenim lažima dokazao, kako je odgadjanje nemoguće, pa se izpričasnio i odosmo — dakako uz tolike preporuke sa strane naših milih.

Program nam je putovanja: Iz Račišća ticaćuć Kuošite na Orebiće, gdje ćemo prenoćiti. Ukraćasmo se u ladju, a s nama nitko osim mora. Pasmli nas, da će „bonaca“, a mi, da nam se ne rugaju, htjeli da sa onom „bavicom“ izadjemo iz vale. Imamo vremena, pa ćemo pušiti i razgovarati se, a ladja neka ide i pomanje.

Gledamo se, kako ga je liepo pogledati s mora. Koliko napredka u malo vremena! Nema ni trista godina, što su pradjedovi tih ljudi s Neretve dobili za milost onu val, pošto su se skitali od nemila do nedraga i mnogo jada pretrpili. Pa ni tu ne imali mira od gusara i drugih neprijatelja! Onda bilo, sad se spominjalo, a inozemstvo ih napreduju. Radišiti su to ljudi, a i inozemstvo ih pomoglo. Zasluzivalo bi, da se o njima više progovori, ali ovdje nema mjesta.

— Zavešt ću malo, jer inaće nikad iz vale! Izadjosmo, ali jedro slabo nosi; klopoće da mrtvoj mori. Poplašili se, e će nam trebati da uhvatimo „bukovec“. I uznesmo ih, ali mi još ne došli do Babe, a eto nam našeg majstra. — Evala ti, Babo! viknusmo — i pozdravimo je, a

Filip Ivanišević; prof. žup. Matešan; učitelj Jelić; župnik u miru Lućić i t. d.

Svi predloži bili su jednoglasno s kapama u ruci primljeni. Mir i red uzoran, razstanak i izprat članova odbora srdaćan i ganuljiv.

Bio je pri skupštini i c. k. redarstveni povjerenik Perić sa 2 oružnika, a i predsjednik „demokratske“ stranke, Dr. Pervan s jednim lakejom; no odmaglio je, kad je vidio i ćuo, da su Poljićani zbilja pravi pućani, ali ne razvratnih načela i za zid izmedju neba i zemlje. Ovakim daleko od nas kuća!

Skupština je takodjer jednoglasno primila i rezoluciju za peticiju na Sabor, a da se sva lina Poljićka opredieli u novoj izbornoj osnovi jedan zastupnički saborski mandat.

Trogir.

Da društvo „Berislavić“ napreduje, to vam je poznata stvar, jer zbilja današnja koalicirana uprava je na svom mjestu. Nego danas uz ostale iztaknut ćemo zasluge i vrline našeg Krešimirovca gosp. Jerkana B., pa i ako smo jednoc žigosali i odsudjivali njegov nemar i indiferentizam. Sada pak, kada je on razvio svu svoju političku djelatnost, ne smijemo a da ne priznamo njegov rad i hvalevriedno zauzimanje za budjenje i širenje hrvatske svjesti u našem društvu. Nadamo se pak od njega kao starog pravaša, da će uzastojati, da se uz glumljenje, pjevanje i tamburanje, takodjer uzdrži živo i pravaška ideja, jer je njoj on bio uvijek jedan od najtoplijih pristaša. Koalicije su danas potrebite, ali se uz ostalo mora štiti i svoj načelni program. Dakle samo napred naš zasluzni rodoljube, pak ti kličemo: Živio naš Jerkiša!

Justus.

Viesti.

30. travnja.

Sutra je 237. obćitnica mućenićke smrti hrvatskih velikana Petra Zrinjskoga i Krste Frankopana.

Na taj veliki dan obnovimo svi Hrvati u srećm našim ljubavi i priegor za onu veliku ideju, za koju Oni padoše pod krvinićm maćem: za ideju slobode i nezavisnosti države Hrvatske, za ideju njezine cjelokupnosti.

Prožeti tom ljubavlju, oćelićeni tim priegorom nastavimo borbu za Hrvatsku, slućeći samo njoj i njezinim interesima, a odbijajući svom snagom svjesti i prezira svaki tudjinski pokušaj, svaki tudjinski prohtjev naperen proti hrvatsstvu. Tim ćemo se najbolje odoliti Zrinjskome Frankopanu, tim ćemo najliepšu ćast primieti njihovoj uzvišenoj žrtvi.

Slava Zrinjskome i Frankopanu!

Odlazak Dr. F. Smolčića. U ponedjeljak na 1 sat po podne parobrodom „Croatia“ krenuo je u Dubrovnik vluć. Dr. Filip Smolčić, da tamo preuzme ravnateljstvo onamošnjeg pokrajinske bolnice kao njen liećnik-prvienac. Kod parobroda od podneva do 1 sata neprestano su pridolazili prijatelji i štovatelji Dr. Smolčića, da se njemu i njegovoj odloćnoj gospodji poklone i s njime srdaćno oproste, tako da je pred sami odlazak broj ovih bio tolik, da je Dr. Smolčić bio oćito ganut. Gospodja

da nas nije nitko prevario, kako to obićavaju u ladji, kad se izpod te hirid prodje. Zamodriro se more iz daljega, zategao majstra, a željno se jedro napuhalo. Moj drug zaželio da malo jedri tek porinutom ladjom: — Hajdemo malo burdižati iza školja po Knežama; možemo uhvatiti koju iglicu.

Kneža su baš na liepu položaju. Da su ondje Račišća, valjala bi još koliko valjaju. Ali da su stari Račišćani mogli birati i da su smjeli! Tu ima dosta ravnice i sunca, a i luka bi bila dobra; vidik je pak liep, a Pelešać i i Korčula pred očima. A to je bilo i u staro doba napućeno, jer se nalaze komadi rimskih gradjevina — kažu kupatišća, a na Luci ima jedna kućica, koja je poploćana mozaikom.

Skoro nam dodjalo i uživanje na moru, kad ne će nijedna iglica da nam svojom smrću dade života. Kad eto ti Skafov novi brod. Upravo sa skvara ide kući. Uredjen je kao nevjestica, a oćeden hrvatskim trobojnicama. Pozdravismo se mahanjem. Kad smo ga prošli, eto nam razgovora. Zbilja, nazad malo vremena ne bi bilo trebalo druge svjedocbe, da jednoga proglašiš mahinitim, nego da je sagradio brod. I o tom bise dalo govoriti. Ali vremena su se promienila; sad se i brodom može da žive, tko umije. — Ove će jamatve biti jedan više u luci, — Niko će, i uprav je liepo pogledati Račišća, kad se preko dvadeset njegovih brodova poreda u luci, što bude o jamatvi, a po mogućnosti i o Božiću.

(Nastavit će se.)

Krstelj i predsjednik „Hrvatske Čitaonice“ u ime ove pokloničke gospodji Smolčić krasnu kitu cvieća, a zastupstvo „Hrvatskog Sokola“ predade Dr. Smolčiću na ime istoga prekrasan spomen dar. Kita građanstva, mnogih uglednih ličnosti i predstavnika vlasti ostala je pred parobrodom sve dok se ovaj nije odtisnuo i odatle, da još jednom srdačno pozdravi obćeobljubljenog Dr. Filipa Smolčića, čiji odlazak čini Šibenik teško snaša. Da, Šibenik će biti opet veseo i sretan, kao što je sad s odlazka Dr. Smolčića žalostan, kad se on opet među nas vrati, a to svi od srca želimo da ne bude slučaj. Dr. Smolčiću, živio nam i skoro nam se povratio!

„Galatea“ još uvijek jednako leži. Pokušaji izsisavanja vode do sada nisu pomogli. Uspostavilo se, da ima još otvora, koji se moraju začepiti, jer primaju više vode, nego što je sisaljka crpi. Te će radnje trajati još koje vrijeme, a onda će se opet početi sa izsisavanjem mora. Koji će biti uspjeh, javit ćemo u sobotu.

„Prava Pučka Sloboda“. Tako se zove pučki list, koji će izlaziti u Šibeniku. Prvi broj izlazi izuzetno sutra u četvrtak, na obilježnicu smrti Zrinjskog i Frankopana, dok će unaprijed list redovito izlaziti svake sobote. Pokreću ga ljudi zauzeti za pučko dobro, pa će za to „Prava Pučka Sloboda“ braniti, štiti i odvrćati mali puk od svih onih, koji ga samo u svoje nečiste svrhe hoće da izrabie, da u njemu razdor i smutnju siju na radost dušmana našega naroda. Osim toga taj će list svijetovati mali puk na svako dobro djelo i nastojanje pobudjivat će i jačati u njemu ljubav za domovinu našu Hrvatsku, pa će po tome biti pravi pučki pravski list, koji će bez sumnje osiliti svakome pučanitu. Bilo sretno i berično!

Pozdrav „Radničkoj Zadrugi“ u Šibeniku na dan njezine utemeljitelne skupštine stigao je od postrerimne joj „Hrvatske Radničke Zadruge“ u Splitu željom, da napreduje i cvjeta na korist šibenskog radništva.

Izvoz drvila. Jučer je otputovao kralj drvila iz skladišta Steinbeiss parobrod društva Adrije „Köiman Kiraly“ za Ruen, a krca parobrod „Gudurum“ dobrovačkog društva.

U Crnici izkrcava ugljen engleski parobrod „Mui“, što ga je doveo iz Englezke.

Jučer je priprio u našu luku engleski yacht „Maund“.

„Učiteljski Glas“, glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja“, izlazi u Šibeniku (Dalmacija) svakoga mjeseca. Ciena god. 4 K. — Dobro uređivani ovaj pedagoški časopis izlazi već 10 godina, a uređuje ga odlični hrvatski pjesnik Dinko Sirovica. Zadnji broj donosa članak: „Nad strancarstvo, a za stališ“ od darovitoga oml. pisca i kritičara Vicka Dorbića, na koji vraćam pažnju svega učiteljstva za to, jer su danas na dnevnom redu — na žalost! — političke trzavice, zadjevce i prepirke, gdje jedna stranka „radi pojedinačno protivnika na nelpepi način vriedja, na najnedostojniji način i najcrnijim blatom nabacuje na čast i ugled učiteljstva, dirajući i u najdelikantnije žice poštenja, te ne štedeći ni onoga, što je i najvećem prosjaku sveto: čast i značaj. A ipak nisu takove političke trzavice, zadjevce i prepirke ništa drugo, već uzaludna mlatinja — prazne slame“. List ovaj služi inače na diku dalmatinskoga pučkoga učiteljstva, a poimeće izličem opažanja i refleksije S. Marčića, koji prikazujući knjige „Školske Matice“ jasno i jezgrovito pokazuje put, kojim ima poći svekoliko pučko učiteljstvo, želi li, da narod i rodna gruda čiea kaže: „Gledajte, ovo je naša škola, ovo je naš učitelj!“ List uprav obiluje liepima pedagožkim sastavcima, zdravim mislima, a najpake uređen je i vrlo zanimiv „Vjestnik“, koji donosa kraake viesti i izerpive, a objektivne ocjene pedagoških i inih djela hrvatske književnosti. Dičnom hrvatskom pjesniku D. Sirovici samo je za čestitati! — Inv.

Ovakvo piše o „Učiteljskom Glasu“ osječka „Narodna Obrana“ i baš, ako se ne varamo, vriedni i mani učitelj i pisac gosp. Rudolf Franjin Magier. Ovaj je sud daleko kompetentniji od onoga nekih piskarala i čankoliza, koji u stranačkoj mreži vide sve crno, sve nevaljalo, a onamo su sami takovi!

Tečaj za rukovoditelje zadruga. „Zadrugni Savez“ držati će u občinskoj viećnici u Splitu tečaj za rukovoditelje zadruga. Tečaj će otpočeti dneva 18. svibnja tek. god. na 8 sati u jutro i trajati će do dana 24. istog mjeseca. Oni, koji žele pohadjati ovaj tečaj, neka se pismeno prijave rečenome „Savezu“ najdalje do 10. svibnja o. g. uz dokaz, da su se već vježbali kod koje zadruga ili da imaju nužno pretečno obće znanje. Potrebnijim i manje imućnim pohadjajcima ovog tečaja „Savez“ će naknadno udeliti primjeren novčanu pripomoć.

Sastanak. Kako iz Spljeta javljaju, ondje će se sastat, na blagdan sv. Dujma, načelnici svih občina starog spljetskog okružja, od Metkovića do Vrlike, sa onima ostrvlja, i to radi pitanja o uredovnom jeziku u Dalmaciji, i radi ekonomskih pitanja.

† Dr. Baltazar Bogišić. Na 24. o. nj. u jutro otela je na Rieci nenadano smrt život slavnog naučenjaku pravniku slavisti Dr. Baldu Bogišiću. Izraživanje slavenskoga prava bilo je njegovo polje, na kom je stvorio monumentalna djela, udario temelj edicijama, koje služe na ponos znanstvenim akademijama. Vidimo u njemu duh onakovog Slavena naučenjaka, kakovih biva sve manje, i koji nas zapanjuju svojom dubokom učenošću i ljubavlju spram najstinitije pojave, koja se tiče sveukupnog života slavenskih naroda. Tako n. pr. Bogišić nije sabirao samo pravne običaje, sabirao je i narodne pjesme, te i tuđe iznio novih nazora i novih pogleda. Bio je sabirač, razravnavač, teoretičan i praktičan zakonodavac. Dr. Baltazar Bogišić rodio se je g. 1834. u Cavatu. Dok je bio na naucima u Beču, marljivo je proučavao pravne običaje, što žive među prostim pukom slavenskim. God. 1866. pribio je u „Književniku“ niz članaka „O važnosti sabiranja narodnih pravnih običaja, koji žive u narodu“. U Zagrebu izišli su god. 1867. ti članci pod naslovom: „Pravni običaji u Slavenu“. Ovo djelo pobudilo je obću pažnju. Uz to je izdao zbirku pitanja kao „Naputak za sabiranje pravnih običaja, koji žive u narodu, Zagreb 1866. God. 1866. napisao je dijelce „O preuređenju narodnog muzeja u Zagrebu“ i razpravu o sveslavenskom muzeju. Pisao je o učenom dubrovčaninu Gradiću, vaticanskom bibliotekaru u 17. stoljeću, izdao korespondenciju Stjepana Maloga ili Petra III. cara Crne Gore, te glavne crte obiteljskoga prava u starom Dubrovniku. To je izišlo u „Radu akademije zagrebačke“. Znamenito je njegovo izdanje listina o prvom srbskom ustanku pod Karadjordjem god. 1804. God. 1872. izdala je jugoslavenska akademija u Zagrebu prvi svezak Bogišićeva djela: „Pisani zakoni na slavenskom jugu“. Ovo djelo imalo je biti pripremom „Codexu juris Slavorum meridionalium“, ali je izdane Codexa prešlo u druge ruke, jer Bogišić nije mogao primiti katedre u Zagrebu. G. 1877. izišlo je u istoj akademiji glasovito djelo: „Zbornik sadašnjih pravnih odnošaja u južnih Slavenu“, koje je u inozemstvu pobudilo silnu pozornost. Godine 1878. izdao je „Narodne pjesme“ iz starijih najviše primorskih zapisa. Ovo su „bugarštice“. Uslied njihova izdanja prikazuje se povijest narodne poezije u sasna novom svietu“. Izdao je i „Pregled djela „Pravnih običaja u Rusiji“, koji je tiskan 1879. u Parizu. Novija su djela: „O stranku nazvanom inokostina u seoskoj porodici u Srba i Hrvata“, „Obšti imovinski zakonik za knježevinu Crnu Goru“ i „O položaju porodice i nasljedstva u pravnoj sistem“. Naravno, da je taj rad iziskivao silnoga putovanja po slavenskim zemljama, a nema te slavenske zemlje, koju nije pokojini Bogišiću proputovao. Prošao je Crnu Goru, Dalmaciju, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Arbaniju. Bio je u Rusiji, na Kavkazu. Godine 1871. bilo mu je povjerenje da ustrajava sudove u oslobođenoj Bugarskoj. Iz Bugarske se preko Petrograda vratio u Pariz, a god. 1878. za parize izložbe sastaje se s njim japanski veministar Macađosi Macugata, da mu predloži nekoliko pitanja, što su se ticalo modifikacije prava u Japanu. Odgovori Bogišićevi prevedeni su odmah sa francuskoga na japanski i poslani državnom vieću u Jeddo. Evo takav je učenjački svjetski glas uživao Bogišić, „a koje onda čudo, da su ga najodličnija društva imenovala svojim članom. Zadržna mu je želja bila, da bude sahranjen u svom rodnom mjestu, tamo kraj slavnoga mu Dubrovnika.

Pokoj i slava velikoj mu duši!

Germanizacija kod pomorske vlade. Kod pomorske vlade vodi se germanizacija na sav mah. U pomorsku vladu izuzev malo starijih činovnika, kao što bi bili naš domorodni Rešetar, Verona i Lorini, sve to više se uvlače strani, tuđi elementi, koji ne poznaju naše pokrajine, niti naše potrebe. Tako u tehničkim dikasterima nema ama jednoga dalmatinca, ili istranina, ni jednoga, koji bi vam znao i pisnuti štogod ne samo hrvatski, ali ni talijanski! U zdravstvenome departmanu su Česi, u naučičkome Niemi, i nadzornik svjetionika pomorskih — Niemac je! Ma kako će se taj nadzornik koji ne zna hrvatski ni talijanski beknuti, razgovarati sa čuvarima svjetionika po Dalmaciji i Istri? Nautička sekcija, koja bi morala biti najvažnija kod pomorske vlade, i za to u najvećem dodiru sa našim pomorcima, ima dva činovnika Niemca, dva ex — oficira c. kr. mornarice. Bilo bi vrijeme više da se stane i prestane, bilo bi vrijeme da i vlada

jednom shvati i uvjeri se, da je barem pomorska vlada jedan od onih dikastera, sa kojih nije moguće odaljivati dalmatince i da će biti od sve to više koristi pomorskoj službi što bude više dalmatinca u svima sekcijama ovog dikastera; i da osobito nautička sekcija osjeća skrajnu potrebu, da bude saabđjevna drugim činovničkim osobijem, da je pomladi i uputi kako treba.

Hoćevar pozvan u Beč. Preksinoć pošao je, pozvan, u Beč predsjednik pokr. fin. Ravnateljstva Hoćevar. Na parobrod ga je pratila počastna svraža od je. Inoga redara i fin. stražara. Kako saznaje „H. K.“ Hoćevar je pozvan na opravdanje radi malversacija počinjenih u njegovoj upravi i postupka u pitanju priznanice.

Za pomorce. Na ministarstvu unutarnjih posla i trgovine proučavaju se tri znamenite zakonske osnove, koje bi značile obnovu sveg pomorskog zakonodavstva. Radi se o tome, da se stvori zakon a) o osiguranju u slučaju nesreće, b) o providenju u slučaju onemogućnosti pomoraca i c) o reformi pomorskog pravilnika, u kojem će biti i odredaba glede osiguranja pomoraca u slučaju bolesti. Po novom zakonu produljiti će se rok, kroz koji je vlastnik broda obvezan da se brine za bolesnog mornara. Utvrditi će se jamstva, da se pomorac bude mogao primiti u bolnice drugih država. Onda će se preurediti i zakon o invalidnosti.

Moderna biblioteka za krunu. Sa zahvalnošću primili smo I. svezak ove „Moderne biblioteke“ pod naslovom „Guy de Maupassant: Pripoviesti“. Knjiga obisje u formatu osmine 112 str. „Moderna biblioteka za krunu“ je jedina biblioteka te vrsti u Hrvatskoj. — Izlazi svaki mjesec jednom knjigom, a donasa najznamenitija djela svih naroda zabavnog i znanstvenog sadržaja. Predplata je na godinu (12 knjiga) K 12, za pol godine (6 knjiga) 3 krunice, pojedina knjiga K 1, poštom deset filira više. Prvoća će lipnja izći najbolja knjiga talijanskog individualiste i libermenscha Gabrijele D'Annunzia, u kojoj je pošao tragom ruskih psihologa i psihopatologa: Dostojevskoga, Turgenjeva i Gogolja. Knjiga će obsezati 260—270 strana, a stajati će samo jednu krunu. Tako hoće da si nabavi liepu biblioteku i da upozna savremena i kulturna pitanja, neka se predplatuje na sve knjige „Moderne biblioteke“ za 1 krunu. Predplate, pisma i upiti šalju se na: Mate Malinar, Zagreb, Prilaz br. 8 II.

Hrvati u Novoj Zelandiji. Što smo u svom nekadašnjem članku pod tim naslovom navještali, žalibože se je obistinilo. U Dargavillu počeo je izlaziti hrvatski tjednik „Glas Istine“, a pošto u Aucklandu izlazi i nadalje „Napredak“, to imamo u Novoj Zelandiji dva hrvatska lista. Takav slučaj bio je i prije nekoliko godina, pa su oba lista ugimla, što je međutim naravno, jer naša kolonija u Novoj Zelandiji ne može sebi dozvoliti luksus da uzdržava dvie novine. Novo australsko-hrvatsko glasilo nosi na čelu odštampane lozinke: „Vjernost u Boga i hrvatska sloga“, te: „Složno s braćom radit svom, to nam k slavni vodi dom“. Program i sadržaj lista odiše miroljubivim tonom, što je doduše vrlo pohvalno i utješljivo, ali mi preporučujemo našoj braći u Zelandiji, da i djelotvorno posvjedoče svoju slogu i time, da nastoje oko stopenja obiju novina, neka bude jedna, ali valjana i čestito uređivana, jer: „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“.

Slaveni u Chicagu. Prema posljednjem popisu pučanstva brojio je znameniti grad Chicago 2.200.000 stanovnika. Među tima nalazi se velik broj Slavenu, i to: Poljaka 209.229, Rusa 77.470, Čeha 136.520, Hrvata 37.000. Radi prispodobne navest ćemo i statistiku i statistiku drugih naroda u Chicagu. Niemaca ima 667.000, Iraca 318.642, Šveda 180.898, Danaca 31.694, Engleza 91.095, Francuza 9.366, Magjara 14.572, Talijana 52.567, Škota 35.661, Švajcara 9.920. Rodjenih Amerikanaca u Chicagu samo 92.539.

Jubilejski zlatni novac. „Wiener Zeitung“ javlja, da će financijalno ministarstvo dati kovati za zemlje carevinskoga vieća jubilejski novac od 10 i 20 kruna u žlatu. Novac će na jednoj strani nositi lik kralja, a na drugoj strani bit će dvoglavni orao uz nadpis: „Duo decim lustris gloriose peractis“. Težina novca, kao i veličina bit će ista, kao i do sada.

Ljubljanska „Glazbena Matica“ u Zagrebu. Na 2. svibnja tek. g. dolazi u Zagreb slovenska „Glazbena Matica“ iz Ljubljane, da priredi koncert. U zagrebačkim krugovima pokazuje se za taj koncert silan interes, te se čine velike pripreme.

„Jadrani“, druživo za mornare i radnike u Trstu, priredilo je dne 25. ov. mj. kućnu večeriju zabavu u svojim prostorijama (ulica San Sebastiano 6, III). Zabava se sastojala u

veseljoj večeri družinara i pozvanika, te u igri tombole sa darovima u korist društvenog fonda. Zabava je izpala sjajno.

Kad je spjevana pjesma „Oj Slaveni jošter živi?“ U Jeļavskoj Toplici, u Germanškoj županiji sjeverne Slovačke rodio se je g. 1813. Samuel Tomašik. God. 1834. podje kao kandidat teologije preko Praga u Jenu. 26. listopada 1834. dospio je prvi put u Prag, u česko kazalište. Predstava ga je osvjeđočila i potresla tako, da je izza predstave u svom stanu spjevao pjesmu: „Hej Slovane ješte naša reč slovenska žije“. Za par dana pjevao ju je sav Prag, sva Česka. Pohrvatilo ju je u Zagrebu slovački mecena kasnije biskup Moizes kao profesor teologije. Tomašik je postao čuvenim slovačkim pjesnikom i novelistom, a umro je kao župnik u Čižnom, u gornjoj Slovačkoj.

Naše brzojavke.

Zagreb, 29. Radi umirovljenja profesora Šurmina svi sveučilištarci odlučise izstupiti iz sveučilišta. Odlaze većinom u Prag. Proforski sborovi danas će izdati svoje zaključke. U nedjelju je prosvjedna skupština građanstva.

Zagreb, 29. Sinoć na sjednici zastupnika koalicije sakupljeno je dvadeset hiljada kruna za progone činovnika i odlučeno, da delegati otiđu u Budimpeštu.

Zagreb, 29. Zastupnici hrvatske stranke prava razvijaju živu djelatnost za uređenje onosna stranke prava. Osnovat će vlastitu tiskaru.

Zagreb, 29. Većeras se vraća Rauch sa svog putošestvija u Beč i u Budimpeštu. Njegovu su vladu odbrojani dani. U odvješnjim političkim krugovima vlada uvjerenja, da će se doskora položaj razbistriti i poboljšati. Osobito se je dojmila kraljeva izjava Wekerlu, da i on želi u jubilarnoj godini vidjeti uspješno uređeno hrvatsko pitanje.

Zagreb, 29. Prekjučer počela je izlaziti „Hrvatska Sloboda“. Zastupnik i urednik joj Peršić objelodanjuje porazne članke za Franka, koji pobudjuju veliku senzaciju.

Hrvatska fiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Za dobiti dobru vrst vapna treba se meni obratiti, koji imam vlastite krečane, te mogu u svako vrijeme prvom vrstom poslužiti.

Jedan vagun prve vrsti franko stanica Driiš K 200.

Za velike naručbe prama pogodbi.
MATO MRD JEN
Siverić (Dalm.).

Čast mi je objaviti P. N. Obđinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolicu glavno zastupstvo

osiguravajućeg zavoda
„Victoria“ u Berlinu
utemeljena god. 1853.

- 1.) Pučko osiguranje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe, b) za zdrave osobe od 15-te godine unaprijed takodjer bez liečničke pregledbe.
- 2.) Osiguranje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osiguranje).
- 3.) Osiguranje glavnica i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavijesti i o drugim nuzgrednim granama osiguranja.

UVJETI NAJPOVOLJNIJI.
Sa Stovanjem
JURAJ GRIMANI — Šibenik.

Steckenpferd
--- Bay-Rum
najbolje sredstvo
za pranje glave.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razeteritice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udgovnina i odgojnina sa i bez liećničke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavnice bez liećničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Splitu. Poslovnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 0/0 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(šterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 0/0 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 0/0 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznaćnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beć, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Obvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkasso: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćnice na Beć, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bućko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tećaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva. Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi York, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjeren kamatnjak.

Daje predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamćevinu za carine skladišta Kontiranjia (Contrirungs-Lager).

Prouzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeљи provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitnim žriebanja.

Banca Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već **kućati se mora**
davno prokućani medicinski

STECKENPFERD - - -

od **ljiljanova mlieka SAPUN**

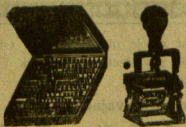
od BERGMANNA i Druga, Drazđjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljiljanova mlieka da se lice oslobodi od sunćanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

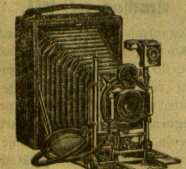
u drogariji **VINKA VUĆIĆA**
ŠIBENIK.

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka i kovine.

Skladište fotografiskih aparata svih nužrednih potrebćina.

preporuća svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAĆKIH I FRANCUSKIH KNJIGA, romana, slovnica, riećnika, onda pisacih sprava, trgovaćkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve

hrvatske i strane časopise uz originalnu cionu sa taćnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalaha svakovrstnih toplonjera, zwieler-naoćala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUĆBE OBAVLJA KRETOU POŠTE.

Skladište najboljih i najjećtinnijih šivaćih strojeva „SINGER“ najinovijih sistema.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenićne poslove: eskomptuje mjenice, daje predjume na vrijednostne papire, kao i na robu leću u javnim skladićtima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovćuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnića trzista monarhije i inozemstva, te otvara vjerese uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedionićke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestinnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Prava Guma

za navrećanje amerikanskih loza
dobiva se u drogariji

Vinka Vućića

Šibenik

Jamći se za najbolju vrst robe.

Prodaja pravog sunpora Extra i Englećke modre galice.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zarućne i vjenćane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti obćinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cione.

Narućbe obavljaju se brzo i taćno po zahtjevu.